RAAP-NOTITIE 3504

Plangebied Utrechtseweg

Gemeente Hilversum
Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Colofon

Opdrachtgever: Bouwfonds Ontwikkeling B.V.

Titel: Plangebied Utrechtseweg, gemeente Hilversum; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek

Status: eindversie

Datum: juli 2010

Auteur: *drs. S. Warning*

Projectcode: HSUW

Bestandsnaam: NO3504_HSUW

Projectleider: drs. S. Warning

Projectmedewerker: drs. R.W. de Groot

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 40603

Bewaarplaats documentatie: RAAP West-Nederland

Autorisatie: ir. G.H. de Boer

Bevoegd gezag: gemeente Hilversum

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.
Leeuwenveldseweg 5b
1382 LV Weesp
Postbus 5069
1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500
telefax: 0294-491 519
E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2010
RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Bouwfonds Ontwikkeling B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in mei 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw van 6 woningen aan de Utrechtseweg in de gemeente Hilversum. Doel van dit onderzoek was allereerst het middels bureauonderzoek verwerven van informatie over bekende en te verwachten archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van het veldonderzoek was vervolgens die verwachting te toetsen en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische vindplaatsen. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied is vervolgens een advies met betrekking tot archeologisch vervolgonderzoek geformuleerd.

Op basis van de ligging van het plangebied op een stuwwal geldt een middelhoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische waarden vanaf het Midden Paleolithicum. Indien er in het plangebied sprake is geweest van zandverstuivingen dient de archeologische verwachting naar beneden te worden bijgesteld. Door zandverstuivingen zullen eventueel aanwezige archeologische resten niet meer in context liggen. Er geldt dan een lage archeologische verwachting voor de aanwezigheid van vindplaatsen vanaf het Midden Paleolithicum. Indien sprake is van bedekking door stuifzand zullen archeologische resten op een dieper niveau goed bewaard zijn gebleven en geldt een hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten. Stuifzand is over het algemeen herkenbaar als matig fijn to zeer fijn zand waarin geen bodemvorming is opgetreden.

Er wordt verwacht dat eventueel aanwezige archeologische resten zich aan of direct onder het oppervlak, of op een dieper niveau in een A-horizont afgedekt door stuifzand zullen bevinden. De archeologische resten zullen hoofdzakelijk bestaan uit een strooiing van aardewerk of vuursteen al dan niet met grondsporen. Archeologische grondsporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) zullen zich bevinden tot in de top van de C-horizont.

Op grond van de geraadpleegde historische kaarten worden geen overblijfselen (funderingen) van gebouwen uit de Nieuwe tijd (periode 16e - 18e eeuw) in het plangebied verwacht. Op basis van een reeds gesloopte villa uit de 20e eeuw wordt wel rekening gehouden met een mogelijk verstoord bodemprofiel. Indien het bodemprofiel inderdaad verstoord is geraakt, dient de archeologische verwachting naar beneden te worden bijgesteld. De kans dat er dan nog intacte archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn, is dan zeer gering.

Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het hele plangebied minimaal tot 1,0 m -Mv en maximaal tot 1,5 m -Mv is verstoord. Onder dit pakket is licht(geel)grijs, matig fijn zand aangetroffen, geïnterpreteerd als een C-horizont in het stuwwalzand.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis van de aangetroffen verstoring en het ontbreken van archeologische indicatoren wordt er geen archeologische vindplaats in het plangebied verwacht.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt in het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Hilversum een selectiebesluit (contactpersoon mevrouw A. Koenders).

Inhoudsopgave

Samenvatting 3

Inhoudsopgave 5

1 Inleiding 6

1.1 Kader en doelstelling 6

1.2 Administratieve gegevens 6

1.3 Toekomstige situatie 6

1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen 7

2 Bureauonderzoek 8

2.1 Methoden 8

2.2 Resultaten 8

3 Veldonderzoek 12

3.1 Methoden 12

3.2 Resultaten 12

4 Conclusies en aanbevelingen 14

4.1 Conclusies 14

4.2 Aanbevelingen 14

Literatuur 16

Gebruikte afkortingen 17

Verklarende woordenlijst 18

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen 19

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen 23

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Bouwfonds Ontwikkeling B.V. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in mei 2010 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw van 6 woningen aan de Utrechtseweg in de gemeente Hilversum.
Dit onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Doel van het veldonderzoek was het toetsen van die gespecificeerde archeologische verwachting en, indien mogelijk, een eerste indruk geven van de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventueel aangetroffen archeologische resten. Op basis van de onderzoeksresultaten en de aard en omvang van de voorgenomen bodemingrepen is vervolgens in hoofdstuk 4 een advies geformuleerd met betrekking tot eventueel archeologisch vervolgonderzoek.

1.2 Administratieve gegevens

Het plangebied (ca. 1000 m^2) ligt direct ten oosten van de Utrechtseweg, in het zuiden van de bebouwde kom van Hilversum (figuur 1). Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 32A van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000). Het perceel staat kadastraal bekend onder gemeente Hilversum, sectie D, nummer 3736.

Gemeente: Hilversum
Plaats: Utrecht
Plangebied: Utrechtseweg
Centrumcoördinaten: 141.036/469.417
ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing
ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 40603
RAAP vindplaatsnummer: niet van toepassing
RAAP objectnummer(s): niet van toepassing

1.3 Toekomstige situatie

In het plangebied worden 6 nieuwe woningen gerealiseerd. Onder de woningen zal een parkeerkelder aangelegd worden. De maximale diepte van de bodemingrepen bedraagt 3,25 m -Mv.

1.4 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een karterend booronderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtsnoer. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Achter in deze notitie is een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Het bureauonderzoek is uitgevoerd om een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen. Daartoe zijn reeds bekende archeologische en aardkundige gegevens verzameld en is het grondgebruik in het plangebied in het heden en verleden geïnventariseerd.

Geraadpleegd zijn de volgende bronnen:
- het ARCHeologisch Informatie Systeem (ARCHIS);
- de Archeologische Monumenten Kaart (AMK);
- de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW);
- literatuur en historisch en aardkundig kaartmateriaal (zie literatuurlijst);
- de recente topografische kaart 1:25.000;
- recente luchtfoto's uit Google Earth (http:/www.earth.google.com);
- het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN);
- het informatiesysteem Kennis Infrastructuur CultuurHistorie (KICH);
- de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van de provincie Noord-Holland;
- de molendatabase;
- de verwachtingskaart van de gemeente Hilversum.

2.2 Resultaten

Huidige situatie

Op recente topografische kaarten 1:25.000 is het plangebied afgebeeld als grasland met bomen (ANWB, 2004). Recente luchtfoto's uit Google Earth bevestigen dit grondgebruik. Volgens de geraadpleegde topografische kaart en het Actueel Hoogtebestand Nederland (http://www.ahn.nl/) bedraagt de huidige maaiveldhoogte in het plangebied ongeveer 4,8 m +NAP. Volgens Stiboka bedraagt de gemiddeld hoogste grondwaterstand in het plangebied meer dan 80 cm -Mv. De gemiddeld laagste grondwaterstand bedraagt meer dan 120 cm -Mv (Stiboka, 1966).

Aardkundige situatie

Geo(morfo)logie
Het plangebied ligt geomorfologisch gezien op een hoge stuwwal (Stiboka/RGD, 1982: code 11B3). De stuwwal is gevormd tijdens de voorlaatste ijstijd: het Saalien (200.000-130.000 jaar geleden) toen een landijskap vanuit het noorden naar het zuiden over het land schoof en sedimenten voor en aan weerszijden van het ijsfront opstuwde tot stuwwallen. De zanden en grinden die werden opgestuwd behoren tot de afzettingen van de Rijn en de Maas. De stuwwal van Hilversum waarop het plangebied ligt, is met een hoogte van 20 tot 30 m +NAP minder hoog dan de hoogste toppen van de Utrechtse Heuvelrug (50 tot 55 m +NAP). De hoogste delen in de

omgeving van het plangebied liggen rond de 17,5 m +NAP. Gedurende de laatste ijstijd: het Weichselien (120.000-10.000) werden de zogenaamde dekzanden afgezet op de gestuwde afzettingen. Volgens de geomorfologische kaart ontbreken dekzanden echter in het plangebied.

Bodem
De bodem in het plangebied is niet gekarteerd, maar bestaat zeer waarschijnlijk uit haarpodzolgronden in associatie met duinvaaggronden: beide leemarm en zwak lemig fijn zand (Stiboka, 1966: code Hd/Zd21).
Duinvaaggronden markeren de plaatsen waar sinds de Middeleeuwen zandverstuivingen hebben plaatsgevonden. Het zijn zandbodems waarin nauwelijks tot geen bodemvorming heeft plaatsgevonden, of deze bodem verstoven is en er geen nieuwe bodem gevormd is. De haarpodzolgronden zijn gronden waarin wel bodemvorming heeft plaatsgevonden (Lascaris, 2005).

IKAW
Volgens de IKAW ligt het plangebied in een niet gekarteerde zone (Deeben, 2008; zie ook www.cultureelerfgoed.nl). Direct ten oosten van het plangebied ligt een zone met een middelhoge archeologische verwachting (figuur 1; grijs=niet gekarteerd, oranje=middelhoge verwachting).

AHN en luchtfoto's
Op de weergave van het AHN is goed te zien dat het plangebied op de oostflank van een hoog gelegen rug in het landschap ligt. Op recente luchtfoto's uit Google Earth (http:/www.earth.google.com) is de rug duidelijk waarneembaar door de begroeiing met bos. Het laaggelegen poldergebied is in gebruik als landbouwgrond.

Historische situatie en mogelijke verstoringen
Om inzicht te verkrijgen in het grondgebruik in het plangebied in de Nieuwe tijd biedt de analyse van historische kaarten een goede invalshoek.
Op geen van de geraadpleegde kaarten vanaf de 17e tot begin van de 20e eeuw staat in het plangebied bebouwing afgebeeld (Gras & Kersbergen, 2003; Kersbergen, 2005; De Pater & Schoenmaker, 2005; Sijmons & Van Eeghen, 1990; Wieberdink, 1990; www.watwaswaar.nl). Het plangebied staat aangegeven als bosgebied. Dit zou kunnen betekenen dat er niet op grote schaal sprake is van zandverstuivingen, zoals deze wel bekend zijn van de heidegebieden. Het kan ook betekenen dat er al eerder zandverstuivingen plaats hebben gevonden waarna het gebied bebost is geraakt.
Volgens informatie van de opdrachtgever heeft in het plangebied een villa gestaan met twee oprijlanen. Er zijn geen bouwtekeningen in het bezit van de opdrachtgever. Bij aankoop van de grond in 2003 was de villa reeds gesloopt. De exacte locatie van de villa is dus niet bekend. Op de topografische kaart van 1955-1965 lijkt er in het plangebied een huis te staan, maar dit is vanwege de schaal van de kaart (1:50.000) niet met zekerheid te zeggen. Op het Bonneblad uit 1900 is het plangebied in ieder geval onbebouwd (www.archis2.archis.nl). De villa is dus na 1900

gebouwd en voor 2003 afgebroken. Mogelijk is de bodem in het plangebied bij de bouw of bij de sloop verstoord geraakt. In welke mate dat gebeurd kan zijn, is niet bekend.

Bekende archeologische waarden

ARCHIS en AMK

In ARCHIS staat één archeologisch monument geregistreerd uit de omgeving van het plangebied (straal < 1 km). Het betreft de historische kern van Hilversum ten noordwesten van het plangebied (Monumentnummer 13733). Het betreft een terrein van hoge archeologische waarde waarvan de begrenzing is vastgesteld op grond van historische kaarten uit 1849-1859.
Uit de omgeving van het plangebied zijn verder nog 4 vindplaatsen bekend (ARCHIS-waarnemingsnummers 1500, 35167, 35168 en 35169). Tijdens een archeologische opgraving op het IFF terrein (omgeving Hilversum Oost, Mussenstraat), ten noorden van het plangebied, is een vroeg-middeleeuws grafveld aangetroffen (ARCHIS-waarnemingsnummers 35167, 35168 en 35169). Naast het middeleeuwse grafveld ligt een grafveld uit de Bronstijd t/m Vroege IJzertijd (ARCHIS-waarnemingsnummer 1500).
Ten zuiden van het plangebied (straal > 1km) langs de Sparrenlaan liggen 3 grafheuvels uit het Late Neolithicum t/m de Bronstijd (Monumentnummers 1981, 1982 en 1983). Deze terreinen zijn van archeologische waarde.

CHW en Archeologische verwachtingskaart

Op de Cultuurhistorische Waardekaart (CHW) van de provincie Noord-Holland staat de Utrechtseweg als historisch geografisch object van waarde aangegeven. De Utrechtseweg maakt deel uit van de wegenstructuur van het Gooi, bestaande uit doorgaande landwegen.
Volgens de Archeologische verwachtingskaart van de gemeente Hilversum ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting (Lascaris, 2005)

KICH en molendatabase

Het raadplegen van het cultuurhistorische informatiesysteem KICH (http://www.kich.nl) en de molendatabase (http://www.molendatabase.nl) heeft geen relevante archeologische informatie opgeleverd.

Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de ligging van het plangebied op een stuwwal geldt een middelhoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische waarden vanaf het Midden Paleolithicum. Indien er in het plangebied sprake is geweest van zandverstuivingen dient de archeologische verwachting naar beneden te worden bijgesteld. Door zandverstuivingen zullen eventueel aanwezige archeologische resten niet meer in context liggen. Er geldt dan een lage archeologische verwachting voor de aanwezigheid van vindplaatsen vanaf het Midden Paleolithicum. Indien sprake is van bedekking door stuifzand zullen archeologische resten op een dieper niveau goed bewaard zijn gebleven en geldt een hoge archeologische verwachting

voor het aantreffen van archeologische resten. Stuifzand is over het algemeen herkenbaar als matig fijn to zeer fijn zand waarin geen bodemvorming is opgetreden.

Er wordt verwacht dat eventueel aanwezige archeologische resten zich aan of direct onder het oppervlak, of op een dieper niveau in een A-horizont afgedekt door stuifzand zullen bevinden. De archeologische resten zullen hoofdzakelijk bestaan uit een strooiing van aardewerk of vuursteen al dan niet met grondsporen. Archeologische grondsporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) zullen zich bevinden tot in de top van de C-horizont.

Op grond van de geraadpleegde historische kaarten worden geen overblijfselen (funderingen) van gebouwen uit de Nieuwe tijd (periode 16e - 18e eeuw) in het plangebied verwacht. Op basis van een reeds gesloopte villa uit de 20e eeuw wordt wel rekening gehouden met een mogelijk verstoord bodemprofiel. Indien het bodemprofiel inderdaad verstoord is geraakt, dient de archeologische verwachting naar beneden te worden bijgesteld. De kans dat er dan nog intacte archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn, is dan zeer gering.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een booronderzoek karterende fase. De onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en het protocol inventariserend veldonderzoek uit de KNA versie 3.1 (stroomdiagram 'keuze onderzoeksmethode karterende fase' en 'Leidraad inventariserend veldonderzoek deel karterend booronderzoek').

Tijdens het veldonderzoek zijn 6 boringen verricht in een grid van 15 bij 20 m in 2 west-oost georiënteerde raaien (figuur 2). De boringen in een raai versprongen ten opzichte van die in de naastgelegen raai, zodat een systeem van gelijkbenige driehoeken ontstond. De gehanteerde methode wordt geschikt geacht voor het in kaart brengen van de bodemopbouw van het plangebied, het vast stellen van de intactheid van het bodemprofiel en het opsporen van de meeste in dit gebied te verwachten nederzettingsterreinen met vondstlaag uit de periode Bronstijd t/m Late Middeleeuwen. Vindplaatsen uit het Paleolithicum t/m Neolithicum zullen met deze methode niet opgespoord kunnen worden. Deze methode is niet geschikt om verkavelingspatronen, graven en andere zeer lokale archeologische resten in kaart te brengen (Tol e.a., 2004).

Er is geboord tot maximaal 2 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 12 cm. Vanwege veel puin in de grond bleek het in het veld niet mogelijk om met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm te boren. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met een GPS ingemeten (x-, y- en z- waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). Het opgeboorde materiaal is, indien relevant (stuwwalzand), gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm; het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Tijdens het veldonderzoek is onder de bouwvoor een pakket zand met zandbrokken en grind aangetroffen, geïnterpreteerd als verstoord pakket. De bodem in het hele plangebied is minimaal tot 1,0 m -Mv en maximaal tot 1,5 m -Mv verstoord. Onder dit pakket is licht(geel)grijs, matig fijn zand met grind aangetroffen, geïnterpreteerd als een C-horizont in het stuwwalzand.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er is dan ook geen aanleiding om de aanwezigheid van een archeologische vindplaats in het plangebied te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op basis van de ligging van het plangebied op een stuwwal geldt een middelhoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische waarden vanaf het Midden Paleolithicum. Indien er in het plangebied sprake is geweest van zandverstuivingen dient de archeologische verwachting naar beneden te worden bijgesteld. Door zandverstuivingen zullen eventueel aanwezige archeologische resten niet meer in context liggen. Er geldt dan een lage archeologische verwachting voor de aanwezigheid van vindplaatsen vanaf het Midden Paleolithicum. Indien sprake is van bedekking door stuifzand zullen archeologische resten op een dieper niveau goed bewaard zijn gebleven en geldt een hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten. Stuifzand is over het algemeen herkenbaar als matig fijn tot zeer fijn zand waarin geen bodemvorming is opgetreden.

Er wordt verwacht dat eventueel aanwezige archeologische resten zich aan of direct onder het oppervlak, of op een dieper niveau in een A-horizont afgedekt door stuifzand zullen bevinden. De archeologische resten zullen hoofdzakelijk bestaan uit een strooiing van aardewerk of vuursteen al dan niet met grondsporen. Archeologische grondsporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) zullen zich bevinden tot in de top van de C-horizont.

Op grond van de geraadpleegde historische kaarten worden geen overblijfselen (funderingen) van gebouwen uit de Nieuwe tijd (periode 16e - 18e eeuw) in het plangebied verwacht. Op basis van een reeds gesloopte villa uit de 20e eeuw wordt wel rekening gehouden met een mogelijk verstoord bodemprofiel. Indien het bodemprofiel inderdaad verstoord is geraakt, dient de archeologische verwachting naar beneden te worden bijgesteld. De kans dat er dan nog intacte archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn, is dan zeer gering.

Tijdens het veldonderzoek is gebleken dat de bodem in het hele plangebied minimaal tot 1,0 m -Mv en maximaal tot 1,5 m -Mv is verstoord. Onder dit pakket is licht(geel)grijs, matig fijn zand aangetroffen, geïnterpreteerd als een C-horizont in het stuwwalzand.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Op basis van de aangetroffen verstoring en het ontbreken van archeologische indicatoren wordt er geen archeologische vindplaats in het plangebied verwacht.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt voor het plangebied in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen,

dan is conform artikel 53 en 54 van de Monumentenwet 1988 (herzien in 2007) aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Hilversum een selectiebesluit (contactpersoon mevrouw A. Koenders).

Literatuur

ANWB, 2004. *ANWB topografische atlas: Noord-Holland 1:25.000*. Amsterdam.

Deeben, J.H.C. (red.), 2008. De Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), derde generatie *Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 155. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort (info: www.cultureelerfgoed.nl).

Gras, C. & R. Kersbergen, 2003. *Historische topografische kaarten Noord-Holland: bladen van de Chromo-topografische kaart van het Koninkrijk der Nederlanden schaal: 1:25.000, 1894-1923*. Landsmeer.

Kersbergen, R., 2005. *Luchtfoto atlas Noord-Holland: loodrechtluchtfoto's provincie Noord-Holland, schaal* 1:14.000. Landsmeer.

Lascaris, M., 2005. *Toelichting bij de archeologische verwachtingskaart voor Hilversum-stad Inventarisatie en beschrijving van het aanwezig en vermoed archeologisch erfgoed in de gemeente Hilversum.* Archeologisch Centrum Vrije Universiteit, Hendrik Brunsting Stichting (ACVU-HBS), Amsterdam.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters.* Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Pater, B.C. de, & B. Schoenmaker, e.a., 2005. *Grote atlas van Nederland 1930-1950: comprehensive atlas of the Netherlands 1930-1950*. Zierikzee.

Sijmons, A.H. & I.H. van Eeghen, 1990. *Jacob Aertsz. Colom's kaart van Holland 1681*. Alphen aan den Rijn.

Stiboka/RGD, 1982. *Geomorfologische kaart 1:50.000; blad 32 Amersfoort*. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen.

Stiboka, 1966. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; blad 26 West Harderwijk. Blad 32 West Amersfoort*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen

Tol, A., P. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen, 2004. Prospectief boren; een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. *RAAP-rapport* 1000. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.

Wieberdink, G.L.(samenst), 1990. *Historische atlas Noord-Holland: chromotopografische kaart des rijks* 1:25.000. Den Ilp.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische MonumentenKaart
ARCHIS	ARCHeologisch Informatie Systeem
CHW	Cultuurhistorische WaardenKaart
CMA	Centraal Monumenten Archief
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
KICH	KennisInfrastructuur CultuurHistorie
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

dekzand

Fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).

glaciaal

A) IJstijd: koude periode uit het Pleistoceen; b) betrekking hebbende op het landijs.

podzol

Bodem met een uitspoelingslaag (E-horizont) en een inspoelingslaag (B-horizont). Het gehele proces van het uitlogen van de E-horizont en de vorming van een B-horizont door inspoeling van humus en ijzer heet podzolering.

Prehistorie

Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven.

stuwwal

Door de druk van het landijs in het Saalien opgedrukte rug van scheefgestelde preglaciale sedimenten.

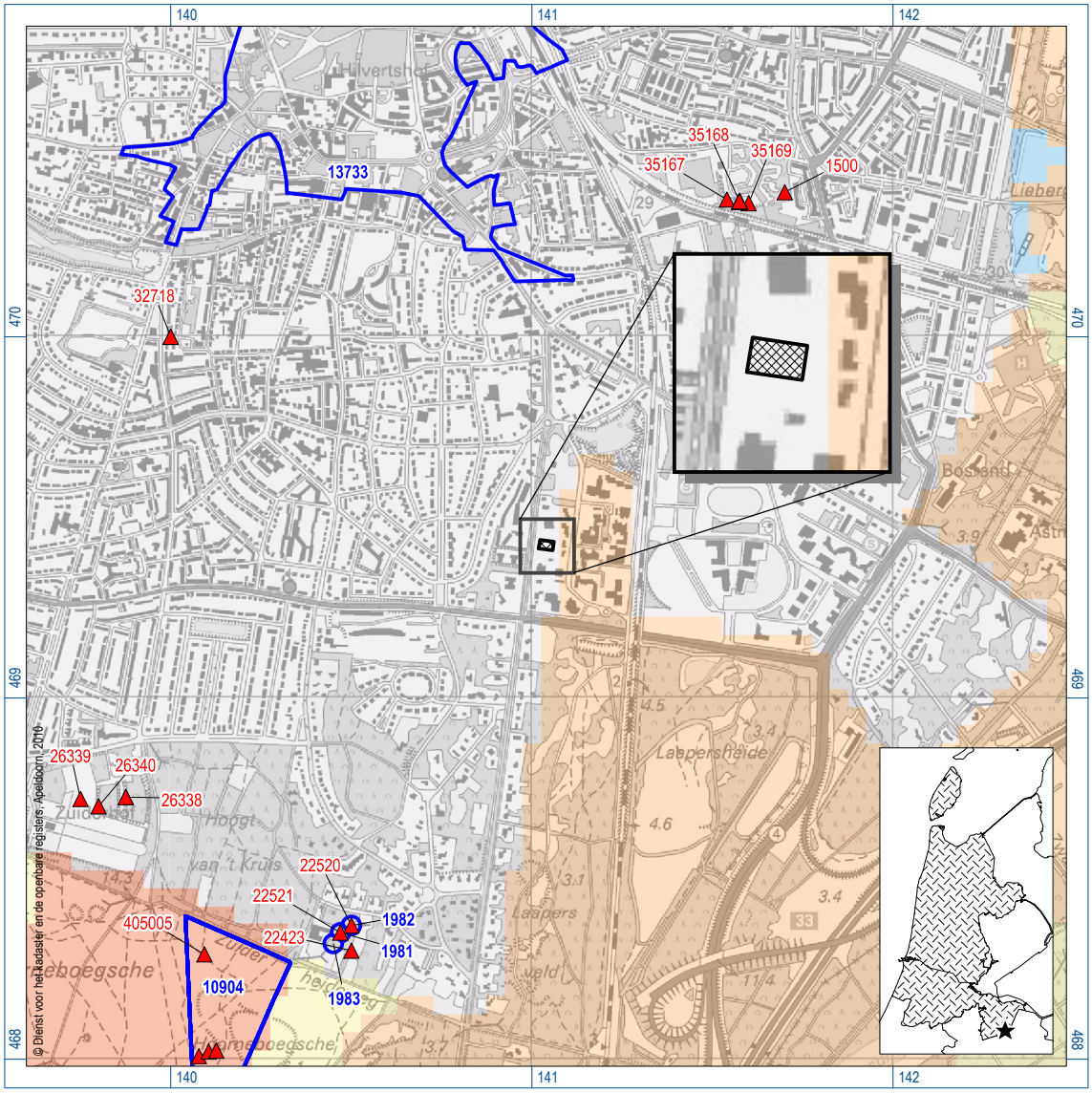
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Noord-Holland (ster). IKAW: rood = hoge verwachting; oranje = middelhoge verwachting; geel = lage verwachting; grijs = niet gekarteerd.

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

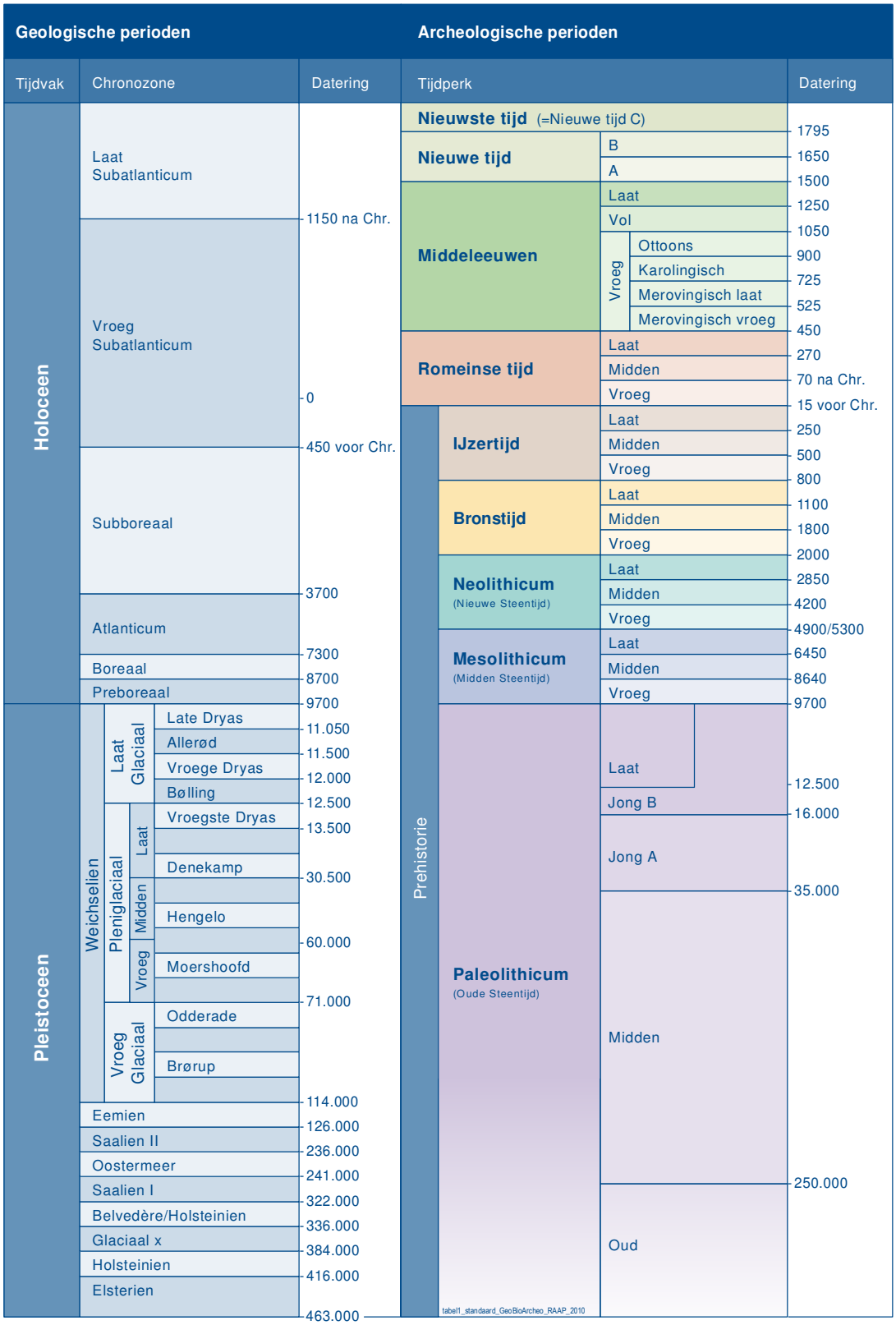
Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Noord-Holland (ster).
(IKAW: rood=hoge verwachting; oranje=middelhoge verwachting
geel=lage verwachting; grijs= niet gekarteerd).

Figuur 2. Boorpuntenkaart.

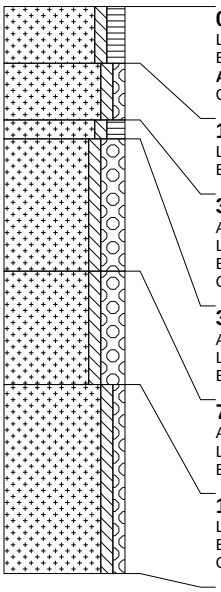

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

boring: HSUW-1

beschrijver: SW/RG, datum: 5-5-2010, X: 141.020,48, Y: 469.415,65, precisie locatie: 1 cm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32A, hoogte: 4,91, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Hilversum, plaatsnaam: Hilversum, opdrachtgever: Bouwfonds Ontwikkeling BV, uitvoerder: RAAP West

0 cm -Mv / 4,91 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: bouwvoor
Archeologie: fragmenten bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: g2

15 cm -Mv / 4,76 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

30 cm -Mv / 4,61 m +NAP
Algemeen: aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkergrijszwart, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Opmerking: g1

35 cm -Mv / 4,56 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm), aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, sterk grindig, geelgrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

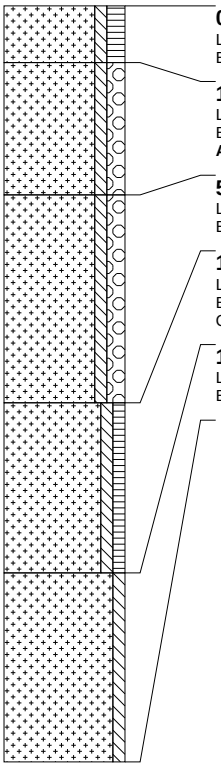
70 cm -Mv / 4,21 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, sterk grindig, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

100 cm -Mv / 3,91 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, lichtgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont
Opmerking: scherp zand

Einde boring op 150 cm -Mv / 3,41 m +NAP

boring: HSUW-2

beschrijver: SW/RG, datum: 5-5-2010, X: 141.034,78, Y: 469.415,48, precisie locatie: 1 cm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32A, hoogte: 5,03, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Hilversum, plaatsnaam: Hilversum, opdrachtgever: Bouwfonds Ontwikkeling BV, uitvoerder: RAAP West

0 cm -Mv / 5,03 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: bouwvoor

15 cm -Mv / 4,88 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

50 cm -Mv / 4,53 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, geelgrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

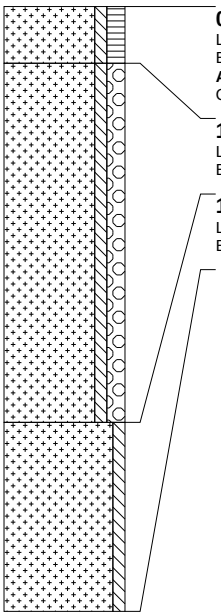
105 cm -Mv / 3,98 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak humeus, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: enkele Fe-vlekken, interpretatie: verstoord
Opmerking: g1, brokken a- en c-horizont

150 cm -Mv / 3,53 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, lichtgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont

Einde boring op 200 cm -Mv / 3,03 m +NAP

boring: HSUW-3

beschrijver: SW/RG, datum: 5-5-2010, X: 141.049,60, Y: 469.414,57, precisie locatie: 1 cm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32A, hoogte: 4,76, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Hilversum, plaatsnaam: Hilversum, opdrachtgever: Bouwfonds Ontwikkeling BV, uitvoerder: RAAP West

0 cm -Mv / 4,76 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: bouwvoor
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: g2

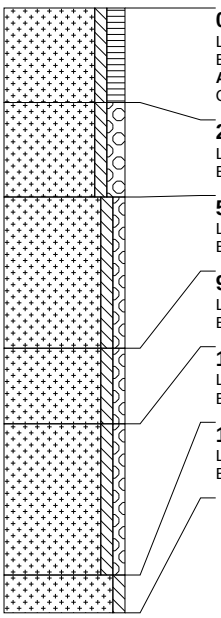
15 cm -Mv / 4,61 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

110 cm -Mv / 3,66 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, geelgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont, enkele Fe-vlekken

Einde boring op 160 cm -Mv / 3,16 m +NAP

boring: HSUW-4

beschrijver: SW/RG, datum: 5-5-2010, X: 141.029,82, Y: 469.430,28, precisie locatie: 1 cm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32A, hoogte: 4,84, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Hilversum, plaatsnaam: Hilversum, opdrachtgever: Bouwfonds Ontwikkeling BV, uitvoerder: RAAP West

0 cm -Mv / 4,84 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: bouwvoor
Archeologie: fragmenten bouwpuin (onbepaald)
Opmerking: g2

25 cm -Mv / 4,59 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

50 cm -Mv / 4,34 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, lichtgeelgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont, interpretatie: verstoord

90 cm -Mv / 3,94 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, lichtgeelgrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont, interpretatie: verstoord

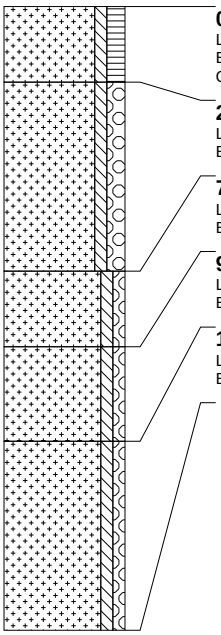
110 cm -Mv / 3,74 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, lichtgeelgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont

150 cm -Mv / 3,34 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, lichtgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont

Einde boring op 160 cm -Mv / 3,24 m +NAP

boring: HSUW-5

beschrijver: SW/RG, datum: 5-5-2010, X: 141.044,28, Y: 469.429,32, precisie locatie: 1 cm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32A, hoogte: 4,75, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Hilversum, plaatsnaam: Hilversum, opdrachtgever: Bouwfonds Ontwikkeling BV, uitvoerder: RAAP West

0 cm -Mv / 4,75 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: bouwvoor
Opmerking: g2

20 cm -Mv / 4,55 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

70 cm -Mv / 4,05 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, lichtbruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord

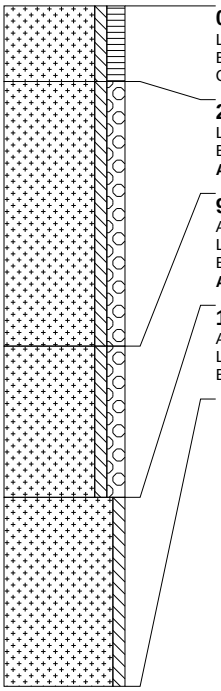
90 cm -Mv / 3,85 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, lichtgrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont, interpretatie: verstoord

115 cm -Mv / 3,60 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, zwak grindig, lichtgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont

Einde boring op 165 cm -Mv / 3,10 m +NAP

boring: HSUW-6

beschrijver: SW/RG, datum: 5-5-2010, X: 141.059,04, Y: 469.427,91, precisie locatie: 1 cm, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32A, hoogte: 4,80, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-12 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: bos, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Holland, gemeente: Hilversum, plaatsnaam: Hilversum, opdrachtgever: Bouwfonds Ontwikkeling BV, uitvoerder: RAAP West

0 cm -Mv / 4,80 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig humeus, donkerbruingrijs, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: bouwvoor
Opmerking: g2

20 cm -Mv / 4,60 m +NAP
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, lichtbruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

90 cm -Mv / 3,90 m +NAP
Algemeen: aard ondergrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, matig grindig, bruingrijs, zandbrokken, matig fijn
Bodemkundig: interpretatie: verstoord
Archeologie: enkel fragment bouwpuin (onbepaald)

130 cm -Mv / 3,50 m +NAP
Algemeen: aard bovengrens: abrupt (<0,3 cm)
Lithologie: zand, zwak siltig, lichtgeelgrijs, matig fijn
Bodemkundig: C-horizont, enkele Fe-vlekken

Einde boring op 180 cm -Mv / 3,00 m +NAP